

Kouluviihtyvyyden parantaminen

”Miten koulussa viihdytään ja mitkä ovat suurimmat haasteet viihtyvyyden suhteen.”

Tavoite: saada yleiskäsitys siitä, miten viihtyisä koulu on ja mitkä ovat suurimmat haasteet viihtyvyyden suhteen.

Kohderyhmä: kaikille koulussa tulee antaa mahdollisuus osallistua kyselyyn. Myös vanhemmat voivat vastata kyselyyn, mikäli näin halutaan.

Käytännössä: Kyselyn teettäminen voi olla esimerkiksi työryhmän vastuulla. Työryhmä laatii oman kyselyn koulun viihtyisyydestä ja keskittyy olennaisimpiin kysymyksiin huomioiden koulun tarpeet. Jotta kysely tavoittaisi mahdollisimman monet ja käsittäisi mahdollisimman monta osa-alueita ja näkökulmaa, se on hyvä laatia yhteistyössä kaikkien koulun ryhmien edustajien, eli opettajien, oppilaiden ja koulun muun henkilökunnan kanssa.

Kun kysely on valmis, Kaikille tulee antaa mahdollisuus vastata kyselyyn rauhassa. Järkevintä on varata kyselyn täyttämiseen yksi oppitunti ja antaa oppilaiden vapaasti valita luokasta paikka, jossa he voivat rauhassa vastata kysymyksiin.

Vältä kyselyn antamista kotitehtäväksi tai sen täyttämistä päivän päätteeksi. Korosta myös kyselyn nimettömyyttä ja sitä, että ainoa tapa vaikuttaa kouluun ja parantaa koulun toimintaa on olla mahdollisimman rehellinen.

Kysely on luonnollisesti vasta ensimmäinen askel: todellinen työ alkaa tulosten analysoinnilla ja toimenpiteistä keskustelemalla. Työryhmä vastaa tulosten yhteenvedosta ja esittelemisestä koko koululle. On myös hyvä järjestää keskustelutilaisuus, jossa kouluyhteisön jäsenille annetaan mahdollisuus keskustella tuloksista ja mahdollisista toimenpiteistä.

Tuloksia analysoitaessa tulee muistaa, että kyselyt eivät aina kuvasta todellisuutta: kiusatun voi esimerkiksi olla vaikeaa tunnustaa itselleen olevansa kiusattu. Työryhmä voi ehdottaa toimenpiteitä ja seurantaa, joista keskustellaan esim. opettajien ja johtokunnan kanssa. Voidaan myös sopia, milloin seuraava kysely tehdään.

Mitä kunnioitus tarkoittaa?

Tavoite: miettiä yhdessä, mitä kunnioitus tarkoittaa, ja lisätä oppilaiden tietoisuutta omasta vastuusta viihtyisän ja turvallisen luokkahuoneen luomisessa.

Kohderyhmä: vuosikurssit 3–9

Aika: 2 tuntia

Käytännössä: Aloittakaa keskustelemalla yleisesti siitä, mitä sana kunnioitus oppilaiden mielestä tarkoittaa - keskustelun voi aloittaa esimerkiksi kierroksella, jonka aikana kaikki saavat sanoa ensimmäisenä mieleen tulevan ajatuksen. Kun luokka on päässyt yhteisymmärrykseen kunnioitus-sanan merkityksestä, jaa luokka pienempiin ryhmiin esimerkiksi syntymäkuukauden perusteella. Ryhmissä oppilaat voivat miettiä tilanteita, joissa he ovat kokeneet, että heitä tai muita ei ole kunnioitettu. Pyydä ryhmiä kirjoittamaan ylös kolme esimerkkiä tällaisista tilanteista ja miettimään mitä tilanteessa olisi ollut mahdollista tehdä. Ryhmät esittelevät sekä ongelmat että ratkaisut. Ratkaisut kirjoitetaan taululle.

Prosessin toisessa vaiheessa keskitytään taululle kirjoitettuihin ratkaisuehdotuksiin. Oppilaiden tulee ottaa kantaa siihen, miten he oppilaina voisivat edistää kunnioitusta koulussa Mikäli ette halua valita muutamaa luokan yhteistä kehityskohdetta voi tunnin päättää myös pyytämällä kaikkia oppilaita nimeämään yhden asian, johon he lupaavat panostaa.

- Käytä kevätlukukauden ensimmäinen oppitunti listan koostamiseen yhdessä siitä kaikesta, mikä voi tehdä luokahuoneesta ja oppitunneista epäviihtyisiä. Tehtävän voi toteuttaa parityönä tai pienryhmissä. Luettelo käydään yhdessä läpi kohta kohdalta ja keskustellaan siitä, miten luettelossa mainittuja asioita voidaan välttää. Myönteiset ja rakentavat asiat kirjataan muistiin ja niiden noudattamisesta sovitaan yhteisesti.

Viihtyvyystiimi

Tavoite: kehittää koulun viihtyvyyttä edistävää toimintaa perustamalla siitä vastuussa oleva työryhmä.

Käytännössä: Tiimissä on edustajia kaikista seuraavista ryhmistä: opettajakunnasta, oppilaista sekä muusta koulukokoonpanosta Tiimin olisi myös hyvä olla koko koulun valitsema. Tiimin pääasiallisena tehtävänä on johtaa kouluviihtyvyyden lisäämistä. Toisaalta heidän tulee luoda kokonaiskäsitys tilanteesta koulussa sekä mahdollisista haasteista ja ongelmista, toisaalta heidän taas tulee pohtia ja järjestää viihtyvyttä lisäävää toimintaa. Tiimi miettii mahdollisia ratkaisuja ongelmille sekä toteutettavia toimenpiteitä. Neuvosto voi hyödyntää monia tässä luvussa mainittuja työkaluja, esimerkiksi viihtyvyyskyselyä ja viihtyvyystiedustelijoita.

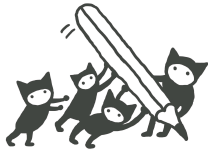
Viihtyvyystiedustelijat

Tavoite: varmistaa, että oppilaat voivat hyvin ja tulevat toimeen toistensa kanssa myös esimerkiksi välituntien aikana, jolloin opettajat eivät aina pysty seuraamaan tilannetta. Näin oppilaat oppivat pitämään huolta toisistaan ja reagoimaan, jos joku on yksin tai onneton.

Kohderyhmä: 1–6

Aika: viikottain kaksi oppilasta toimii viihtyvyystiedustelijoina

Käytännössä: Joka viikko valitaan kaksi oppilasta, jotka toimivat viihtyvyystiedustelijoina kyseisen viikon ajan. He pitävät silmänsä ja korvansa avoinna ja varmistavat, että kukaan ei ole

yksinäinen, surullinen tai kiusattu, mutta pistävät merkille myös hyvän käytöksen ja roolimallit. Huomatessaan vaikean tai hankalan tilanteen viihtyvyystiedustelija hakee opettajan paikalle. Viihtyvyystiedustelijat keskustelevat ohjaajan kanssa perjantaina. Tällöin he voivat paitsi raportoida viikon tapahtumista myös tuulettaa ajatuksia ja tunteita, joita viikon tapahtuman ovat synnyttäneet. Keskustelussa kaikki aloitevastuu havaittujen tapahtumien suhteen siirtyy opettajalle. On tärkeää, että oppilaat ymmärtävät etteivät he ole vastuussa koulun tapahtumista ja että tällaisten tilanteiden hoitaminen kuuluu opettajan rooliin.

Viihtyvyystiedustelijat tukevat koulukiusaamista ehkäisevää toimintaa. Onkin tärkeää, että kiusaamista ehkäisevä tiimi toimii hyvin ja varmistaa, että eri tilanteita seurataan myös jatkossa. Viihtyvyystiedustelijoista on hyötyä myös kummi- ja tukioppilastoiminnalle.

Alkuperäisteksti: Wulff, Antonia (2010).Demokrati i skolan. En metodbok. s. 84-87.
Suomennettu muokaten.